

České a československé právní dějiny

Ladislav Vojáček

Poválečný vývoj státu a práva
(1945 – 1950)

Příprava a přijetí Košického vládního programu

- první přímý kontakt: E. Beneš v Moskvě (prosinec 1943)
- vlastní jednání: březen 1945 v Moskvě
- vyhlášení vládního programu: vláda Národní fronty Čechů a Slováků v Košicích (duben 1945)

Košický vládní program

1. význam SSSR při osvobození
+ vláda **Národní fronty Čechů a Slováků**
2. další postup ve válce
3. armáda
4. zahraniční politika
5. vnitřní politika (zejména národní výbory)
6. **vztahy obou státních národů**
+ slovenské orgány
7. Podkarpatská Rus
8. odsun Němců a Maďarů
9. **potrestání válečných provinilců, ...**
- 10.-13. **hospodářské otázky**
14. sociální politika
15. školství a kultura
16. proklamativní závěr

Národní fronta Čechů a Slováků (1)

- V českých zemích:
  - Komunistická strana Československa
  - Sociálně demokratická strana
  - Národně socialistická strana
  - Lidová strana

Národní fronta Čechů a Slováků (2)

■ Na Slovensku:

- Demokratická strana
- Komunistická strana Slovenska
- Strana práce (1946)
- Strana slobody (1946)

Slovensko v Československu

- nař. SNR č. 30/1945 Zb. n. SNR o zákonodárné moci na Slovensku
  - **pražské dohody** = vymezení kompetencí
    - třetí dohoda = podstatné omezení kompetencí a samostatnosti
- = zpočátku fakticky (asymetrický) federativní stát, pak unitarizace

Odsun Němců

- prosazoval jej zejm. domácí odboj
  - první fáze tzv. divoký odsun – s Němci bylo často krutě zacházeno
  - druhá fáze odsunu už probíhala pod mezinárodní kontrolou
- po skončení odsunu v republice asi 185 tisíc Němců (aktivní antifašisté, specialisté, smíšené rodiny)

Maďarská otázka

- a) zbavení státního občanství (repatriace)
- b) výměna obyvatel
- c) reslovakizace
- d) přesídlování do českých zemí

ZMOCNENEC

pro hejanie zaufanov maďarských
presťahovalcov v Československu

Fan
Paní

1946 / 1946
Josef Michálek, 1909
3. ul. roč.

Brno,
Brno-venkov,

Bratislava - Petržalka

Igazolvány

Potvrdenie

Igazolom, hogy Ön szerepel a csehszlovák kormány által a magyar kormánynak 1. évi augusztus hó 26.-án kötött ama névjegyzékén, amely a Magyarországra való áttelepítésre a lakosságcsere tárgyában létesült Egyezmény VIII. cikke alapján jelölt magyar nemzetiségű személyeket.

Potvrđujem Vam, že Vaše meno sa nachádza na listine presídliť sa majúcich osôb maďarskej národnosti z ČSR do Maďarska, zostavenej v smysle VIII. článku Dohody o výmene obyvateľstva, ktorú odovzdala čsl. vláda maďarskej vláde dňa 26. augusta t.r.

Magyar nyelvű találat :
Mag. Zmocnenc :

A. Wagner

Pozsony, 1946. nov. 27. -án

Bratislava, dňa 27. nov. 1946.

Bratislava, dňa 10. I. 1948.

Číslo: 213/1948

P. T.

Slovenská liga, ako národná organizácia poverená starostlivosťou o národnostne smiešané kraje Slovenska, od svojho vzniku hľadala spôsob navrátenia poblúdených a zavedených členov slovenského národa. Preto vyšla s návrhom akcie reslovakizačnej, ktorú vláda ČSR prijala. Tak Slovenská liga v národnom štáte Čechov a Slovákov, v ktorom občania neslovanských národností nemajú miesto, Vás zachránila a umožnila Vám návrat k národu, z ktorého pochádzate.

Aby Vaše zapojenie do národného celku slovenského išlo prirodzenou cestou, bez otrasov, prípadnej neistoty a neprijemností, Slovenská liga Vás volá za členov do svojich sborov. **STAŇTE SA ČLENOM SLOVENSKEJ LIGY!** V našom bratskom ligárskom kruhu chceme Vás nielen sblížiť so Slovákami, zapojiť do slovenského kolektíva a prevychovať, ale zaručiť Vám plnoprávnosť, istotu a ochranu v každom Vašom národnom, kultúrnom i hospodárskom podnikaní.

nom, kultúrnou i hospodárskom podnikaní.

Svojim členstvom v Slovenskej ligu nielen splatíte jej pomoc, ale aj verejne dokážete, že ste svoju reslovakizáciu mienili úprimne a vážne, čím zaistíte sebe i svojim spokojnú budúcnosť.

S rodáckym pozdravom:

A. Granatier, v. r.
predseda

J. Beča, v. r.
gen. tajomník

PRHLASKA

Podpísaný prihlasujem sa za člena Slovenskej ligy a odberateľa časopisu „Náš národ“.
Meno: Pavel Messier povolanie st. policajt právnik
narodený (á) v Horný Bar dňa 31 mes. VII. roku 1877
národnosť reslovak štát. prísl. českoslovens. nábož. rim. katol.
bydlisko, ulica Horný Bar pos. pošta Horný Bar okres Dun. Streda

Pavel Messier
podpis

Zákonodárství 1945 – 1948

- konfiskace nepřátelského zemědělského a jiného majetku, národní správa a FNM
- retribuce
- národní správa + znárodnění + revize pozemkové reformy (1947)
- novela občanských soudních řádů 1947 (zejména „právo chudých“)
- sjednocení postihu protistátních TČ (1947)
- pracovní povinnost (1945)

Retribuce

- = potrestání válečných provinilců, zrádců a kolaborantů
- retribuční dekrety (16, 17 a 138/1945 Sb.)
  - nař. SNR č. 33/1945 Zb. n. SNR
    - mimořádné lidové soudy
  - zákon č. 115/1946 Sb. o právnosti jednání souvisejícího s bojem o znovunabytí svobody ...;
    - 30. září až 28. října 1945
    - obdoba např. v Rakousku, Francii nebo Itálii

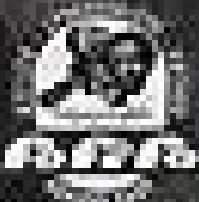

Hospodářské otázky

- a) národní správa (5/1945 Sb. a 50/1945 Zb. n. SNR)
- b) konfiskace pozemkového majetku ...
- c) postavení klíčového průmyslu pod státní vedení (zejm. č. 100 – 103/1945)
- d) zajištění práce a výdělků
- e) obnova průmyslu a
- f) zajištění zemědělské výroby a postavení rolníků)

Bezpečnostní aparát

- Revoluční gardy
- zrušeno četnictvo a policie
- vznik Sboru národní bezpečnosti
- Pohotovostní pluk 1 NB

Hlavní úkoly PNS

- plnit funkce NS podle ústavy z roku 1920, zejm. zákonodárnou
- potvrdit ve funkci prezidenta
- provést **ratihabici** prezidentských dekretů (provedeno en bloc) a
- připravit volby do ÚNS

Volby v roce 1946

- všeobecné, rovné a přímé s tajným hlasováním
  - vítězi komunisté
  - na Slovensku Demokratická strana
- Budovatelský program
  - součástí dvouletý hospodářský plán

Kubešův návrh ústavy

- prezident
- odborná úřednická složka národních výborů
- ignorování slovenské otázky
- spolkový stát složený ze tří zemí
- znárodnění ano, ale nemělo dále pokračovat
- majetková svoboda (stejná ochrana všem typům vlastnictví)
- Ústavní soud

Živnostenské NEDĚLNÍ noviny

ČÍSLO 20.

19. května 1946

CENA 2 Kčs

ZIVNOSTNÍCI A OBCHODNÍCI!

Občané svobodné lidově demokratické Československé republiky,

VOLTE KOMUNISTY!

protože nebýt tvůrčí práce komunistů, nebylo by Národní fronty, vládního programu, nebyl by tento vládní program důsledně prováděn a především

žádná jiná vláda bez komunistů

by nebyla vyhnala cizáky, Němce a Maďary ze zemí českých, nebyla by jim vzala banky, statky a půdu, továrny, živnosti, dílny a obchody, nebyla by vzala cizákům právo a výsady lupičsky kořistit z práce našeho lidu z našeho národního bohatství,

Komunisté a ži

Klement Gott

Dnes před volbami se opět objevuje ve zbrojnici některých stran starý strašák, že prý komunisté jsou nepřátelé živnostníků a obchodníků, že prý je chtějí »znacionalisovat«, »združstevnit«, »vyvlastnit« atd. Jenomže tento strašák je dnes již opravdu starý a vypelichaný. I naši živnostníci se o tom přesvědčili za rok existence nové republiky, v níž jsou komunisté nejméně

stro
pro
vě
C
živi
pro
již
V
vol
sna
poc
por
obj
výr
a r
ste
ho
lich
maj
a b
litic
jim
V

Republice
vice práce -
to je naše
agitace!

KSC

Představitel Československa při OSN Ján Papánek protestuje v březnu 1948 v Radě bezpečnosti OSN proti převzetí moci komunisty.

"Jako zástupce svrchovaného státu Československa předkládám tuto situaci, uvedenou v článku 34 Charty k pozornosti Radě Bezpečnosti a žádám její vyšetření, neboť byla porušena svoboda a nezávislost Československa, což může ohrozit mezinárodní mír a bezpečnost."

Výslednou rezoluci SSSR vetoval v květnu téhož roku.

